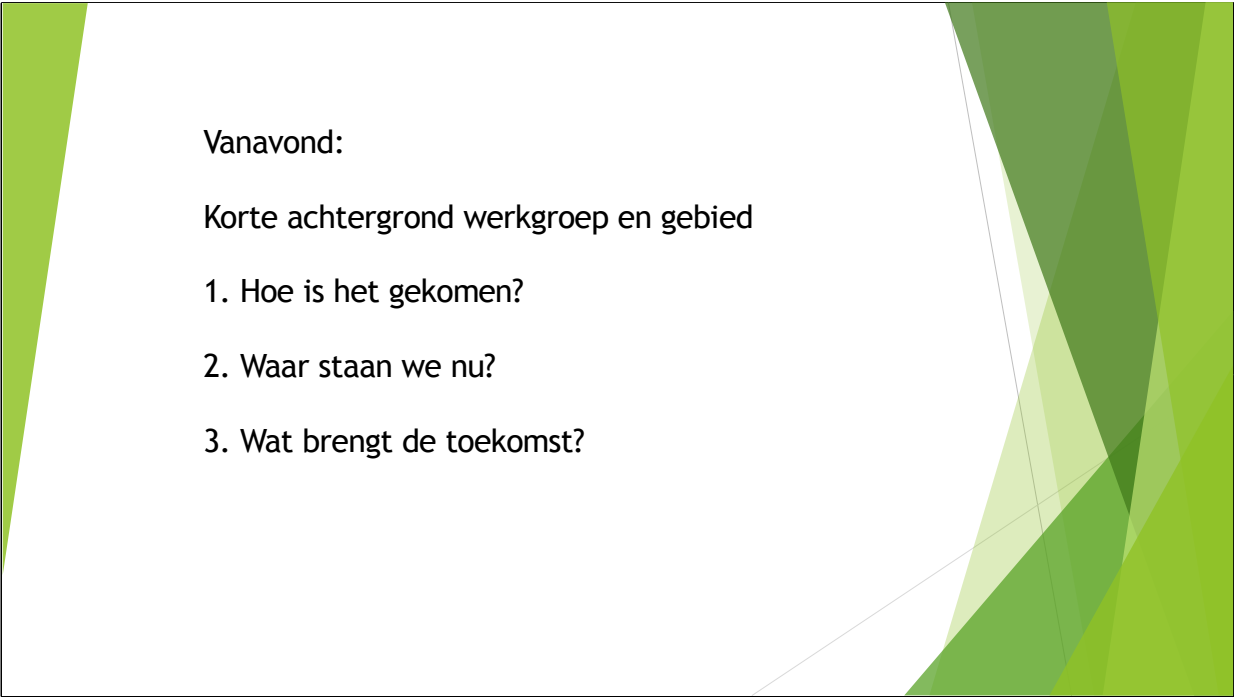

Slide 1

- verwarrende tijden; alles in beweging; grote maatschappelijke veranderingen;
- in de kern gaat het over de plaats en positie van de mens;
- schurende en tegengestelde belangen;
- geldt zeker voor het landelijke gebied;
- Min vd Wal: na WOII wederopbouw; komende jaren wederombouw.

Vanavond:

Korte achtergrond werkgroep en gebied

1. Hoe is het gekomen?
2. Waar staan we nu?
3. Wat brengt de toekomst?

Slide 2

- brede en globale insteek; nodig om de voorstellen te begrijpen;
- 3 blokken; na ieder onderdeel, vragen en opmerkingen.

Herman Wierenga

Slide 3

- 5 onbezoldigde oud professionals (landbouw, natuur, ruimtelijke ordening, openbaar bestuur en financiën).
- grote zorgen over de achteruitgang natuur en biodiversiteit; tegelijkertijd kansen en oplossingen.
- adviesgroep/ denktank voor de overheid/ samenleving; kennis o.a. het Europese, nationale, provinciale en lokale overheidsbeleid;
- think global, act local; niet sectoraal maar integraal.
- Herman Wierenga voorzitter. 2023: vrijwilliger van het jaar.

Slide 4

- 43 jaar gewerkt bij de overheid in het ruimtelijk domein. Vooral beleidsmatig (zoek samenhang tussen verleden, heden en toekomst)
- . geboren en getogen Zeistenaar.
- sinds 23 jaar bewoner buitengebied, pelsdierfokkerij gesaneerd.
- steeds meer planten en dieren zien verdwijnen;
- eind 2017 oprichten werkgroep;
- in 2018 prepensioen met als doel maatschappelijk initiatief te nemen voor de KRC; cruciaal gebied met vele kansen.

Werkgroep opgericht. Ben coördinator en woordvoerder.

- Artikel uit 2020 vekeerde kop. Draagt mij na.

Statement: boeren zijn en blijven nodig; grote rol voor de boeren in het nieuwe landelijk gebied

Slide 5 (kaart Kromme Rijncorridor)

- ontbrekende schakel tussen 3 grote natuurgebieden;
- met relatief kleine inspanning, groot effect;
- verbinding leidt tot enorme verbetering natuur&biodiversiteit

Slide 6 (kaart ecologische verbindingen)

- door aanleg Zeist West (1970-1982) en Uithof (Johannapolder)
- uiterst smal en kwetsbaar gebied;
- huidige productiewijzen melkveehouderijen en fruitteelt staan natuur en biodiversiteit in de weg.

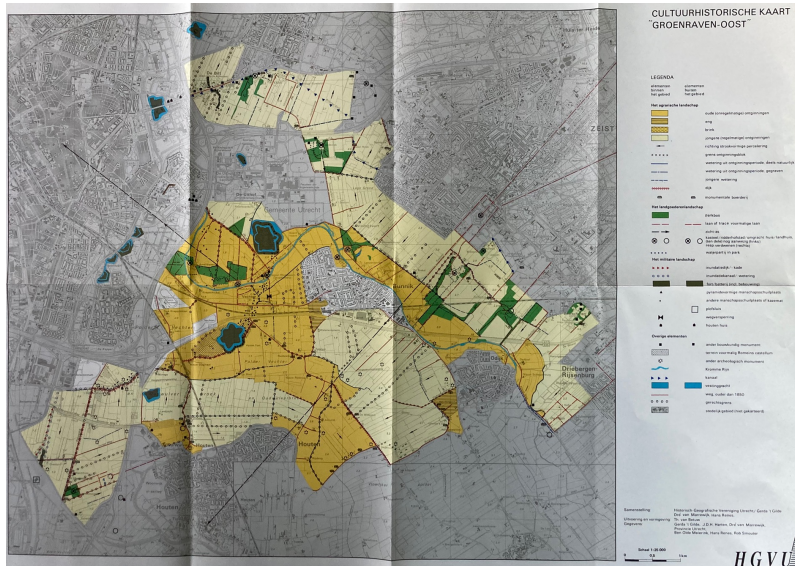
Kaart Kromme Rijn Linie Landschap

Slide 7 (kaart Kromme Rijnlinie landschap)

- Prioritair gebied voor Provincie en Utrechts Landschap;
- houdt verband met grote regionale woningbouwopgave (Groen Groeit Mee)
- hoe meer stad, hoe meer natuur en biodiversiteit nodig;
- huidige landbouwbedrijven staan ontwikkeling in de weg;
- Opgave: Groen Groeit Mee verbinden aan Utrechts Programma Landelijk Gebied.

Cultuurhistorische kaart Groenraven Oost

Slide 8 (cultuurhistorische kaart Groenraven oost)
 kaart KRLL grotendeels gelijk aan voormalig
 landinrichtingsplan Groenraven oost;
 - toen watersysteem en recreatie blijven liggen;
 - intensieve landbouw in die tijd al wel probleem
 (broeikasgasen) maar geen concrete plannen tot
 verandering.

Het verleden in grote stappen

- ▶ Eeuwenlang: boeren met grote afhankelijkheid van grondeigenaren, veel armoede.
- ▶ 1900: landbouw is aandachtsgebied van de overheid; waarom?
Gevolg: ontginning natuurgebied en woeste gronden; areaal landbouwgrond vergroot ten koste van natuurgebieden.
- ▶ Opkomst kunstmest en mechanisatie
- ▶ Na WO II: inkomenspositie van de boeren en nooit meer honger;
- ▶ Mansholt

Slide 9 (geschiedenis)

- niet om armoede te bestrijden maar omdat export goed was voor de Staatskas;
- 1935 overheid verantwoordelijk voor ruilverkaveling.
- 1938 oprichting Ministerie van Landbouw.
- Industriële landbouw in Nederland zeer succesvol; is al 40 jaar problematisch vanwege bijkomende effecten (broeikasgassen, verlies aan biodiversiteit)

- Socialistische familie van herenboeren uit Groningen
- Verzetsman in Wieringermeer
- Minister Landbouw 1946-1958
- Eurocommissaris Landbouw 1958- 1972

Slide 10 (foto Mansholt met Kennedy en Moser)

- uitgesproken opvattingen; o.a. over de socialisatie van de landbouwgrond (hoort in eigendom van de gemeenschap);
- Schaalvergroting en rationalisatie.
- Inkomensverbetering voor de boeren.
- architect Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (met z'n voor en nadelen). Tot op de dag van vandaag, grote impact.
- Naast Monet, Schumann, Adenauer en Hallstein, behoort hij tot founding fathers van Europa.
- kwam eind 1971 in Teulada/ Zuid Sardinië op een

bankje bij vakantiehuis tot radicaal andere inzichten;
- natuur en biodiversiteit opgeofferd aan landbouw- en
industriebelangen.

En toen veranderde alles

De mensheid kan niet blijven doorgaan zich met toenemende snelheid te vermenigvuldigen en materiële vooruitgang als hoofddoel te beschouwen, zonder daarbij in moeilijkheden te komen. (...) Dat betekent dat we de keuze hebben tussen nieuwe doelstellingen zoeken teneinde onze toekomst in eigen handen te nemen, of ons onderwerpen aan de onvermijdelijk wredere gevolgen van ongecontroleerde groei.”

Slide 11 (Grenzen aan de Groei);

- wereld reageerde geschokt op alarmerende rapport;
- 1972 Eerste milieuconferentie in Stockholm Zweden;
- veel goede voornemens, geen daden.-
- Tot zijn grote frustratie, heeft Mansholt geen kans gezien beleid om te gooien.

Mondiaal

- Klimaat- en biodiversiteits crisis
- Economische crisis
- Politieke crisis
- Morele crisis

Slide 12 (mondiale crisis)

Klimaat en biodiversiteitscrisis; wereldwijd.

- luister naar de wetenschap en niet naar de klimaatontkenners.
- boodschap steeds verontrustender;
- perfect storm op komst;

Economische crisis

- Het economisch model waar de Westerse wereld in 1944 voor heeft gekozen, is die van economische groei.
- ten koste van de aarde en de natuur. We parasiteren.
- bevolkingsomvang in combi met ongebreideld consumptiepatroon echte probleem.

Politieke en morele crisis

- Politiek niet meer in staat is de weg te wijzen, keuzes te maken.
- Leugens worden waarheid.
- Geopolitieke verhoudingen ingrijpend aan het wijzigen.
- Het schuurt en wringt aan alle kanten;
- sombere, onheilspellende tijden.
- leven op actieve vulkaan;
- aarde blijft wel bestaan. De vraag is of de mensheid overleeft.

**Grote woorden, kleine stappen.
Licht aan het eind van de donkere tunnel.**

Wereldwijd

Klimaatakkoord Parijs 2015
VN biodiversiteitsverdrag Montreal 2022

Landelijk

Klimaatakkoord 2019
Regeerakkoord dec. 2020/ Coalitie akkoord 2021-2025
Bossenstrategie
Niet alles kan; Niet alles kan overal, Wat wel kan
Beleidsbrieven
Rechterlijke uitspraken

Provinciaal

POVI, IRP

Lokaal

Slide 13 (Grote woorden, veel te kleine stappen);

- veel ambitieuze plannen, nu wel op uitvoering gericht
- grote tegenbewegingen; nostalgisch nationalisme in veel landen;
- onderliggende filosofische vraag: positie mens?: boven- of deel van het ecosysteem?
- 2000 jaar oude opvatting: het dier staat ten dienste van de mens.

Omarm de chaos, tijd van grote transities

We leven niet in een tijdperk van verandering,
maar we veranderen van tijdperk.

Slide 14 (Omarm de chaos)

- Prof. J. Rotmans: transitieleer.
- Ongekende maatschappelijke transitie gaande;
- alles gaat veranderen.
- einde van de fossiele economie; we gaan naar circulaire economie.
- economisch systeem niet houdbaar;
- positie mens ten opzichte van de natuur gaat veranderen;
- grootste opgave 21ste eeuw (Guterres, secr. V.N.) in harmonie komen met de natuur.

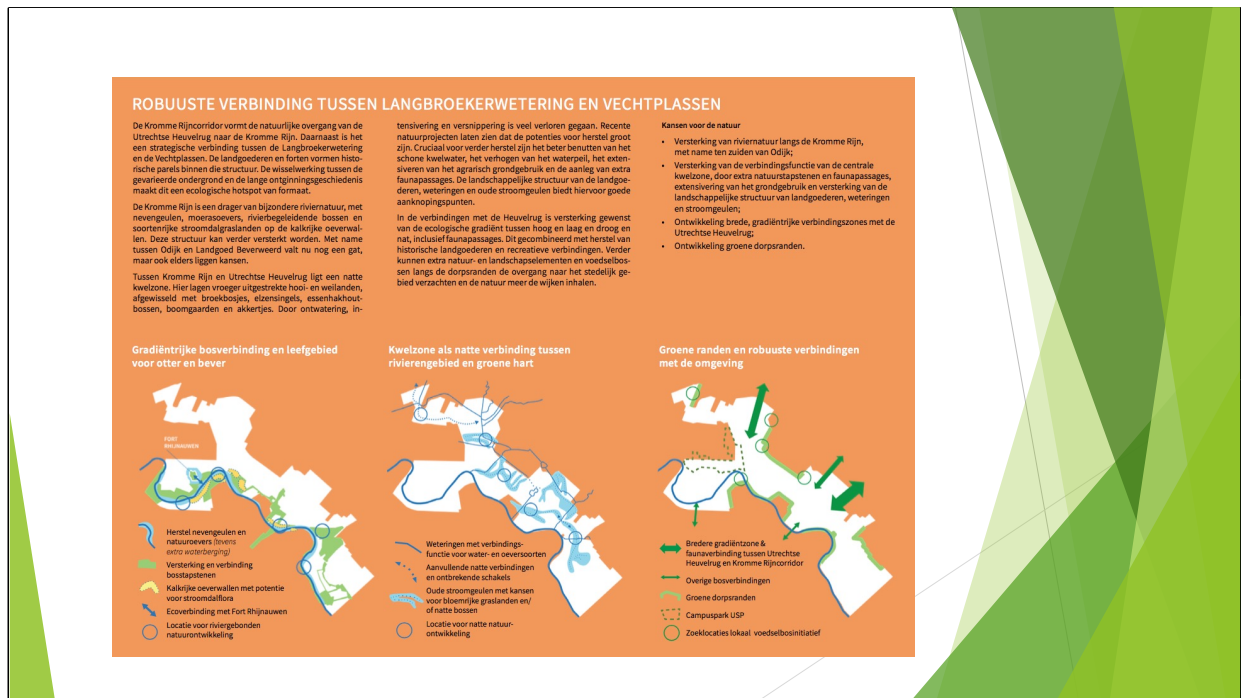
The background of the slide features an abstract design with various shades of green. On the right side, there are overlapping, semi-transparent geometric shapes, primarily triangles and polygons, creating a layered effect. On the left side, there are a few smaller, solid green shapes. The overall aesthetic is modern and clean.

De toekomst

Slide 15 (De Toekomst)

- naar een totaal nieuwe ordening, ook in Nederland;
- ander en gezonder voedselketen; (zonder / of minder dierlijke eiwitten); (aanbeveling Remkes)
- in heel Nederland landbouw- en voedselsysteem, gebaseerd op kringlopen en natuurinclusiviteit;
- water en bodem sturend; dus niet alleen in en rond natuurgebieden maar overal;
- andere beprijzing (de vervuiler betaalt);
- afbouw intensieve, op kunstmest, chemische gewasbescherming en soja-import geënte landbouw.

- voedselproductie gericht op Europa en in Europees verband.
- meer natuurgebied erbij (verhouding cultuur/natuurgrond in andere balans).
- zorg voor verbindend verhaal, lonkend perspectief.
- Overheid is aan zet. Krachtige en sturende overheid. Goedschiks en kwaadschiks. Verleidend en dwingend.
- Monbiot: dierlijke melk verdwijnt;
- kweekvlees wordt beter en goedkoper dan dierlijk vlees. Geen grond meer nodig; fabricage in laboratoria.

Slide 16 (info landschapsvisie Kromme Rijnkorridor);

- oude en nieuwe uitgangspunten samengevoegd;

MEER RUIMTE VOOR NATUUR- EN LANDSCHAPSBELEVING

De landgoederen en forten zijn verborgen parels waar je even helemaal weg bent uit de stedelijke hectiek. Behoud van natuur, historie, rust en duisternis staan hier voorop. Bij de landgoederen van het Utrechts Landschap kun je de fiets parkeren voor een rondwandeling en informatie. De voorzieningen bij de particuliere landgoederen variëren. Hier zijn in overleg met de eigenaren nog wel verbeteringen mogelijk.

Belangrijk is een goede spreiding van de toenemende recreatiedruk uit de stad. Mogelijkheden biedt het Coulissenlandschap rond het Utrecht Science Park (USP). Hier kan een gevarieerde recreatiezone ontstaan direct langs de stad, met extra fiets- en wandelpaden en horeca. Ook de dorpsranden kunnen beter worden ingericht, met natuur- en landschapselementen, educatieve voedselbossen en informatievoorziening bij belangrijke 'toegangspoorten'.

Om te voorkomen dat mensen met de auto komen, is bovendien een goede OV-bereikbaarheid gewenst. De stations van Bunnik en Driebergen-Zicht en twee haltes aan de HOV-lijn naar het USP kunnen 'buitenpoorten' worden. Ook goede busdiensten zijn belangrijk. Enkele sleepwegen zouden autoluw gemaakt moeten worden.

Het fietsknooppuntennetwerk is al vrij fijnmazig, maar het wandelnetwerk kan beter. Door wandelschakels toe te voegen, bijvoorbeeld tus-

sen Zeist en Bunnik, ontstaan aantrekkelijke ommetjes en krijgt het netwerk meer samenhang. Belangrijk zijn aansluitingen op de stedelijke wandel- en groenstructuur. Door een goede vormgeving en inpassing van wandelpaden kunnen dit echte 'belevingsroutes' worden en kunnen negatieve effecten op de natuur voorkomen worden.

Tot slot bieden de landbouwgebieden kansen voor nieuwe vormen van agrotourisme, boerderijeducatie en burgerparticipatie. Dit kan gecombineerd worden met verdere verduurzaming van de landbouw.

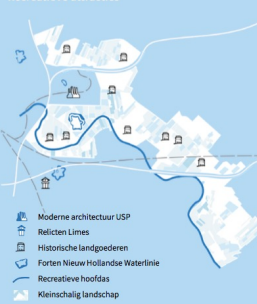
Kansen voor natuur- en landschapsbeleving

- Behoud van stilte en duisternis in de kwetsbare landgoed- en natuurparels;
- Ontwikkeling van randzone USP en OV-buitenpoorten voor opvang van de toenemende recreatiedruk uit de stad;
- Extra mogelijkheden voor recreatie en natuureducatie in de dorpsranden;
- Uitbreiding en kwaliteitsverbetering van het wandelpadennetwerk;
- Betere recreatieve ontsluiting van het agrarisch gebied.

Recreatieve zonering

Recreatieve attracties

Slide 17 (info landschapsvisie Kromme Rijnkorridor)
- zie 16

Voorstellen voor de Kromme Rijncorridor

- ▶ Zet nu in op natuur- en biodiversiteitsherstel waardoor 3 natuurgebieden worden verbonden.
- ▶ Natuurpositieve landbouw met ruimte voor biodiversiteit, natuur, stadslandbouw, voedselbossen, natuurvriendelijke recreatie en klimaatadaptatie.
- ▶ Boeren zijn o.a. de ondernemende landschapsbeheerders van de toekomst.
- ▶ Voer aanvalsplan landschap uit (pact groen / blauwe dooradering)
- ▶ Buitenwegen afsluiten voor doorgaand gemotoriseerd verkeer en gebruiken voor langzaam verkeer.
- ▶ Gemeente Zeist (en andere gemeenten) pakken grotere rol, omgevingsplan gebruiken om sturing te geven.
- ▶ Maak van Kromme Rijncorridor proeftuin.

Slide 18 (voorstellen)

- nu nog globaal en abstract; komende tijd spannend;
- als Provincie 284 miljoen krijgt van het Rijk voor eerste tranche, dan volgen concrete plannen en voorstellen;
- durf te dromen over het buitengebied van de toekomst.

Mijn droom: raaigras en intensieve landbouw maken plaats voor extensieve kruidenrijke graslanden vol flora en fauna. Herstel van coulissenlandschap met nieuwe functies. Boer

wordt veelzijdig landschapsondernemer.

Het Binnenveld

Slide 19

Als voorbeeld dient filmpje over het Binnenveld, een Natura 2000 gebied.